

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra informačních technologií

Bakalářská práce

Informační gramotnost obyvatelstva ČR

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Tomáš Rain Ph.D.

Autor:
Ondřej Sůva

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci Informační gramotnost obyvatelstva ČR jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. března 2010

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce, panu Ing. Tomáši Rainovi Ph.D., za jeho odborné vedení a věcné připomínky, které mi poskytl k vypracování této práce.

Informační gramotnost obyvatelstva ČR

Czechs Computer Literacy

Souhrn

Tato bakalářská práce pojednává o informační gramotnosti obyvatelstva České republiky. Práce je rozdělena do dvou částí. První část bakalářské práce se zabývá historií a vývojem pojmu informační gramotnosti, syntetizuje poznatky o informační a počítačové gramotnosti, odlišuje tyto pojmy a představuje význam informační gramotnosti v současné společnosti. V druhé části se hovoří o mezinárodní certifikaci počítačové gramotnosti European Computer Driving Licence (ECDL), popisují zde jeho historii a činnost. Závěr druhé části shrnuje současné výsledky tohoto konceptu na území České republiky.

Summary

The subject of this thesis is information literacy in the Czech Republic and is divided into two parts. The first part of the thesis deals with the history and development of the concept of information literacy. It synthesizes findings on the information and computer literacy, distinguishes both terms and introduces their importance in society today. The second part discusses the European Computer Driving Licence (ECDL), which is an international certificate in computer literacy, and describes its history and operation. The conclusion summarizes current results of the ECDL in the Czech Republic.

Klíčová slova:

informační gramotnost, počítačová gramotnost, informační společnost, ECDL

Keywords:

information literacy, computer literacy, information society, ECDL

Osnova

1.	Úvod.....	3
2.	Cíl práce a metodika.....	4
3.	Informační gramotnost v ČR.....	5
3.1.	Historický vývoj pojmu informační gramotnost.....	5
3.1.1.	Klíčové kompetence.....	8
3.1.2.	Kompetence pro 21. století	12
3.1.3.	Modely informační gramotnosti.....	13
3.1.4.	Informační výchova, vzdělávání	18
3.1.5.	Informační stratifikace	20
3.1.6.	Zahraniční iniciativy	22
3.2.	Počítačová gramotnost	23
3.2.1.	ECDL	25
3.2.2.	Historie a vývoj konceptu	26
3.2.3.	Koncept ECDL v kostce.....	27
3.2.4.	Nadace ECDL a její národní licenciáti.....	29
3.2.5.	ECDL v ČR.....	29
3.2.6.	ECDL/ICDL ve světě.....	30
3.2.7.	ECDL testování.....	32
3.2.8.	Model konceptu ECDL v ČR.....	33
3.2.8.1.	Princip funkce	33
3.2.8.2.	Akreditovaná testovací střediska.....	36
3.2.8.3.	Cenová politika	37
3.2.8.4.	Termíny testování.....	38
3.2.8.5.	Reference.....	39
3.2.8.6.	Stanovisko národního licenciáta	40
3.2.8.7.	Úspěšnost ECDL testů	40
4.	Závěr	43
5.	Seznam literatury	45
6.	Přílohy	47

1. Úvod

Gramotností rozumíme v původním slova smyslu individuální dovednost jedince číst a psát. Dnes však dochází ke slučování tohoto pojmu i s jinými dovednostmi a užívání tak v mnoha dalších oblastech. V kontextu s informacemi mluvíme o tzv. informační gramotnosti. Dlouhou dobu byla informační gramotnost spojována pouze s knihovnami jako jediným zdrojem informací. Spolu s historickým vývojem a měnícími se trendy ve společnosti dochází i k novým systémům uchování, předávání a práce s informacemi.

Vznik současné informační společnosti je subvencován probíhající technologickou revolucí. Důsledkem expandující světové informační infrastruktury je potlačení prostorových i časových hranic a možnost přístupu k velkému množství informací, především prostřednictvím Internetu. Počítačovou gramotnost lze pak vzhledem k takovému rozvoji technologických a komunikačních prostředků považovat za jeden z předpokladů k dosažení dobré úrovně informační gramotnosti. Osobní počítače se během posledních let staly součástí našeho každodenního života. Svět si bez nich už téměř nedokážeme představit. Schopnost jedince ovládat práci s počítačem je dnes vnímána jako důležitý předpoklad pro jeho orientaci a uplatnění ve „zrychleném a explodujícím“ světě informací.

Evropská unie koordinuje a podporuje investování do oblasti zvyšování úrovně počítačové gramotnosti, kdy tyto snahy odůvodňuje vytvořením konkurence perspektivnější evropské ekonomiky a možnostmi lepšího života pro samotné Evropany. Jedním z nástrojů Evropské unie v otázce rozvoje počítačové gramotnosti je i nasazení mezinárodního konceptu ECDL.

2. Cíl práce a metodika

Prvním cílem práce je syntetizovat poznatky o informační a počítačové gramotnosti, odlišit tyto pojmy a představit význam informační gramotnosti v dnešním turbulentním ekonomickém prostředí.

Druhým cílem práce je představení mezinárodního konceptu počítačové gramotnosti ECDL (European Computer Driving Licence) a shrnutí současných poznatků o nasazení konceptu ECDL v České republice.

První cíl práce bude naplněn prostřednictvím metody studia literárních pramenů. Nejprve prostuduji tištěné publikace a dostupné elektronické zdroje a vyberu nejvhodnější pasáže, které uvedu v literární rešerši. Při zpracování rešerše bude též využita metoda syntézy poznatků, lze předpokládat, že pro stručné a vyjádření rešeršní podstaty bude nutné získané znalosti sumarizovat. Součástí rešerše bude též kapitola o konceptu ECDL v druhé části práce. Druhý cíl bude naplněn formou studia dokumentů, a to primárních i sekundárních dat.

Za samostatnou přidanou hodnotu bakalářské práce považuji uvedení důležitosti dispozice jedince počítačovou gramotností a její vliv na úroveň informační gramotnosti a orientace jedince v současné informační společnosti.

S využitím konceptu ECDL, který je mezinárodně uznávanou, objektivní a standardizovanou metodou pro ověřování počítačové gramotnosti, zmapuji současné nasazení tohoto konceptu v České republice. Pro prezenci některých částí z dosažených poznatků použiji tabelární formu. Výsledky budou dále komentovány a interpretovány.

V průběhu šetření jsem se setkal s neochotou ze strany zástupců pro ECDL-CZ i ČSKI, kdy oslovení na můj e-mail vůbec nereagovali. Neochota poskytnout jakékoliv informace je nepochopitelná, neboť části mnou požadovaných dat lze v omezené podobě spatřit v oficiálních dokumentech a člancích s tématem výsledků činnosti konceptu ECDL.

3. Informační gramotnost v ČR

3.1. Historický vývoj pojmu informační gramotnost

Pojem informační gramotnost je dnes termínem rozšířeným a často užívaným. *“Mnohdy je však užíván nepřesně a dochází například k zaměňování informační a počítačové gramotnosti. Důvodem je neznalost přesně definovaného obsahu pojmu, který se za dobu své existence v souvislosti s rozvojem informačních a komunikačních technologií značně proměnil.”* [6]

V zahraniční odborné literatuře bylo doposud publikováno několik přehledů vývoje, pojetí a definic pojmu informační gramotnosti. Prvně termín informační gramotnosti užil v roce 1974 tehdejší prezident Information Industry Association Paul Zurkowski, který za informačně gramotné považoval jedince *“připravené používat informační zdroje při práci, kteří se při řešení problémů naučili využívat širokou škálu technik a informačních nástrojů stejně jako primární zdroje.”* [2]

Od sedmdesátých let 20. století kdy byl termín informační gramotnosti poprvé použit se jeho význam rapidně změnil. Dnes asi není možné říci, kterou z definic informační gramotnosti lze jednoznačně označit za nejpřesnější a nejvýstižnější. [2] Pravděpodobně nejpoužívanější definice informační gramotnosti byla zveřejněna roku 1989 ve zprávě Komise pro informační gramotnost (Presidential Comimittee on Information Literacy – součást American Library Association): *“Informačně gramotní lidé se naučili, jak se učit. Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou znalosti pořádány, jak je možné informace vyhledat a využít je tak, aby se z nich mohli učit i ostatní. Jsou to lidé připravení pro celoživotní vzdělávání, protože mohou vždy najít informace potřebné k určitému rozhodnutí či k vyřešení daného úkolu.”* [2]

Během sedmdesátých let s rychlým rozvojem nových informačních technologií stoupala nutnost přesnějšího vymezení pojmu informační gramotnost. Objevují se další definice informační gramotnosti, které se všechny shodují na nezbytnosti informací pro

společnost a rostoucí nároky na znalosti a dovednosti k zacházení s nimi. Tyto dovednosti ale nekonkretizuje žádná z definic. [2] Informační gramotnost byla vnímána jako *“propast která odděluje informačně vzdělané, kteří vědí, jak a kdy užívat tyto technologie, a činí tak s lehkostí, od těch tzv. informačně naivních, kteří informační technologie využívat neumějí a mají tak značně omezený přístup ke zdrojům znalostí.”* [2] V období sedmdesátých let se pak objevuje i zcela nový pojem počítačová gramotnost a snahy její vymezení vůči gramotnosti informační. Obecně je počítačové gramotnost pojímána jako jedna ze složek gramotnosti informační. [2]

Za klíčové období ve formování pojmu informační gramotnost je označována polovina osmdesátých let. V tomto období vzniká definice pojmu informační gramotnost, na kterou se navazovalo i v následujících letech. William Demo roku 1986 rozvedl definici, kterou o rok dříve uvedl Martin Tessmer: *“Informační gramotnost je schopnost efektivně vyhledávat a hodnotit informace vztahující se k určité potřebě.”* [2] William Demo jednotlivé složky informační gramotnosti konkretizoval a Tessmerovu definici rozšířil z původního vyhledávání informací i na porozumění a hodnocení informací, a dále identifikoval k tomu potřebné schopnosti. [2]

V polovině osmdesátých let rovněž probíhala i diskuse o postavení informační gramotnosti vzhledem ke gramotnosti obecné. Jan Olsen a Bill Clona jsou autory definice, která pohled na tento problém vystihuje: *“Definujeme informační gramotnost jako pochopení role a moci informací, schopnost informace vyhledat a používat je při rozhodování, dále schopnost informace produkovat a zacházet s nimi za použití informačních technologií. Zkrátka informační gramotnost je přesahem tradičního pojetí gramotnosti a je odezvou na revoluční dobu, ve které žijeme.”* [2]

Pojem gramotnost byl dříve chápán jako individuální schopnost číst a psát. V současnosti se pojmu gramotnost užívá v mnoha dalších oblastech, než jen té jazykové. [6] *“Setkáváme se s pojmy dokumentová gramotnost, numerická gramotnost, početní gramotnost, jazyková gramotnost, literární gramotnost, informační gramotnost, počítačová gramotnost, IVT gramotnost, technologická gramotnost, technická gramotnost, přírodovědná gramotnost, matematická gramotnost, geometrická*

gramotnost, fyzikální gramotnost, hudební gramotnost, mediální gramotnost, síťová gramotnost, výtvarná gramotnost, dramatická gramotnost, atd. Na základě studia definic všech výše uvedených typů gramotností lze tvrdit, že pojmem gramotnost je dnes rozuměna základní úroveň vědomostí, dovedností a postojů v určité oblasti poznání.“ [6] Samotným pojmem informační gramotnost se pak rozumí spjatost s informacemi.

V různých definicích informační gramotnosti je možné vyčíst podobné elementy v definování pojmu. *“Informační gramotný člověk má osvojeny následující způsobilosti, tedy dokáže: identifikovat informační potřeby, pro získání informací zvolit nejvhodnější strategii, využívat odpovídající zdroje a informační systémy, v informačních zdrojích vyhledat požadované informace, získané informace kriticky zhodnotit, informace vhodně zpracovat a využít, informace zprostředkovat jiným lidem v různých podobách prostřednictvím různých technologií, posoudit morální a právní aspekty využívání informací .“* [5]

V druhé polovině osmdesátých let knihovníci začali přehodnocovat programy pro vzdělávání uživatelů. Od programů orientovaných na práci s informačními zdroji dostupnými v knihovně (angl. library literacy) přecházeli ke zdůraznění významu schopnosti práce s informacemi pro život jedince v současné společnosti (information literacy). [2] *“Byla odhadována spojitost mezi informačním vzděláváním jako procesem vedoucím ke zvyšování informační gramotnosti, informační gramotností samotnou a celoživotním vzděláváním.“* [2] Informační gramotnost se stala předním tématem informačních pracovníků.

V roce 1987 se na území USA konalo sympozium „Libraries and the Search for Academic Excellence“, z jehož závěru vyplynula potřeba zapojit vysokoškolské knihovny do vzdělávacího procesu a připravovat jedince v rámci celoživotní vzdělávání formou zvyšování jejich informační gramotnosti. [13]

V roce 1989 byla publikována zpráva Komise pro gramotnost ALA (ALA Presidential Committee on Information Literacy). Zmíněná zpráva stvrzuje nezbytnost přistoupit k řešení problematiky informační gramotnosti a nastiňuje podobu nového modelu

vzdělávacího procesu založeného na informačních zdrojích, který by společnost připravoval na dráhu celoživotního vzdělávání. [13]

Významný krokem bylo taktéž založení amerického Národního fóra pro informační gramotnost (National Forum on Information Literacy), které v současnosti stále propaguje informační gramotnost v USA. Tento americký vzor následovaly i mnohé další země. Na konci osmdesátých let měl pojem informační gramotnost už konkrétní formu a naskytl se prostor pro vytváření konkrétních programů k jejímu zvyšování. [13]

V poslední době je informační gramotnost spíše chápána jako kompetence. *”Na uvedených definicích je nutné povšimnout si podstatné skutečnosti. Je až na výjimky hovořeno o schopnostech anebo souhrnu schopností. Z našeho pohledu by bylo vhodnější hovořit o komplexu vědomostí, dovedností a postojů anebo v souladu se současnými trendy o kompetencích.”* [6]

3.1.1. Klíčové kompetence

“V poslední době se spíše než o informační, resp. funkční gramotnosti hovoří o tzv. klíčových kompetencích nebo dovednostech, jako integrovaných schopnostech a dovednostech, které lze uplatňovat v rozmanitých profesích i v osobním životě.” [3] Klíčové kompetence se uplatňují především v rámci obecného základu vzdělání, jsou široce vymezeny, aby zahrnovaly co nejširší spektrum dovedností nezbytných v informační, resp. znalostní společnosti. [3]

Klíčové kompetence jsou pod záštitou EU definovány jako přenosný a univerzálně použitelný soubor vědomostí, dovedností a postojů, které potřebuje každý jedinec pro své osobní naplnění a rozvoj, pro zapojení se do společnosti a úspěšnou zaměstnanost. [17]

Evropský parlament a Rada Evropské unie doporučují členským státům rozvíjet klíčové kompetence u všech osob v rámci strategií celoživotního učení, včetně strategií pro

dosažení všeobecné gramotnosti, a využívat k tomu dokument „Klíčové kompetence pro celoživotní učení – evropský referenční rámec“ jako referenčního nástroje. [17]

Hlavní cíle referenčního rámce jsou následující [17]:

- 1) určit a definovat klíčové kompetence nezbytné pro osobní naplnění, aktivní občanství, sociální soudružnost a zaměstnanost ve společnosti založené na znalostech;
- 2) podporovat snahy členských států, jejichž cílem je zajistit, aby mladí lidé do ukončení počátečního vzdělávání a odborné přípravy rozvinuli klíčové kompetence na takové úrovni, aby byli připraveni na dospělost a měli základy pro další vzdělávání a pracovní život a aby dospělí mohli své klíčové kompetence po celý život rozvíjet a aktualizovat;
- 3) poskytnout politickým činitelům, poskytovatelům vzdělávání, zaměstnavatelům a samotným studujícím evropský referenční nástroj, jenž by pomáhal úsilí vyvíjenému na vnitrostátní a evropské úrovni k dosažení společně dohodnutých cílů;
- 4) poskytnout rámec pro další akci na úrovni Společenství jak v rámci pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“, tak v rámci programů Společenství v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

“Klíčové kompetence jsou zde definovány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů odpovídající určitému kontextu. Klíčovými kompetencemi jsou ty, jež všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění a pro pracovní život.“ [3]

Referenční rámec zahrnuje osm klíčových kompetencí, těmi jsou [17]:

1. komunikace v mateřském jazyce,
2. komunikace v cizích jazycích,
3. matematická kompetence a základní kompetence v oblasti vědy a technologií,
4. kompetence k práci s digitálními technologiemi;
5. kompetence k učení,
6. kompetence sociální a občanské,
7. smysl pro iniciativu a podnikavost,
8. kulturní povědomí a vyjádření.

“Klíčové kompetence jsou pokládány za stejně důležité, protože každá z nich může přispět k úspěšnému životu ve společnosti založené na znalostech. Řada kompetencí se překrývá a je vzájemně propojena: základní aspekty jedné oblasti budou podporovat kompetence jiné oblasti. Nezbytným základem vzdělání jsou elementární základní jazykové dovednosti, čtení, psaní, ovládání početních úkonů, informační a komunikační technologie a pro všechny vzdělávací aktivity je nezbytná kompetence umět se učit.” [3]

Podle publikace Lidské zdroje v České republice je rozvoj klíčových kompetencí v informační společnosti prioritní. Mezi tyto kompetence patří [2]:

- komunikativní dovednosti, včetně znalosti cizích jazyků;
- personální a interpersonální dovednosti;
- schopnost řešit problém a problémové situace;
- schopnost využívat při řešení problémů matematických postupů;
- schopnost využívat informační technologie, pracovat s informacemi.

Podle publikace České vzdělání a Evropa, tzv. Zelené knihy české vzdělávací politiky, nové kvalifikace zahrnují [3]:

- schopnost se neustále učit, otevřenost k novým poznatkům; tvořivost, pružnost a samostatnost;
- schopnost řešit problémy, činit závěry a dovednosti syntetizovat;
- sociální dovednosti (zejména schopnost kooperovat a týmově spolupracovat);
- komunikační kompetence, včetně jazykové způsobilosti a například schopnost překládat zprávy;
- schopnost všestranně zpracovávat informace;
- širší obecnou vědeckou a technickou vzdělanost;
- široké pochopení dalších problémů (životní prostředí, sociální problémy, jiné kultury apod.).

Národní ústav pro výzkum gramotnosti v USA vymezuje klíčové kompetence následovně [3]:

- Komunikační dovednosti: číst s porozuměním, písemně vyjadřovat myšlenky, mluvit tak, aby druhí rozuměli, aktivně naslouchat, kriticky pozorovat.
- Rozhodovací dovednosti: užívat matematických znalostí k řešení problémů a komunikaci, činit rozhodnutí, plánovat činnost.
- Interpersonální dovednosti: spolupracovat v týmu, obhajovat své názory a zájmy, ovlivňovat a chápat jiné, řešit konflikty a umět vyjednávat, vést druhé.
- Dovednosti celoživotního učení: mít odpovědnost za své učení, uvědomovat si a hodnotit sám sebe, učit se vlastním zkoumáním, užívat informačních a komunikačních technologií.

Klíčové kompetence převyšují definovanou funkční, resp. informační gramotnost. V porovnání s ní se klíčové kompetence i složitěji vymezují a měří. [3] *“Ale to, co zahrnuje funkční, resp. informační gramotnost se v různých obměnách ve všech zmíněných klíčových kompetencích objevuje. Je proto možné, abychom funkční, resp. informační gramotnost považovali za součást (jakousi měřitelnou podmnožinu)*

klíčových kompetencí. Způsob, jakým je s těmito pojmy v oficiálních pramenech zacházeno, to připouští. Klíčové kompetence můžeme (v jistém smyslu) považovat za pojem funkční, resp. informační gramotnosti nadřazený.“ [3]

3.1.2. Kompetence pro 21. století

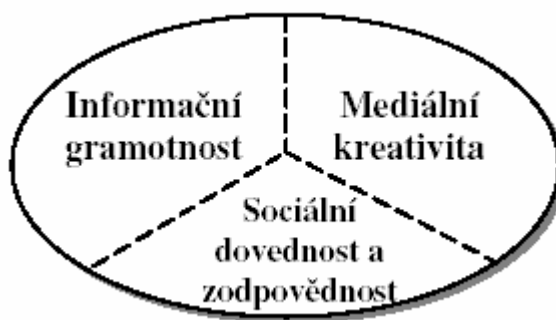
Ve zprávě z konference 21st Century Literacy pořádané v roce 2002 v Berlíně se hovoří o tzv. gramotnosti pro 21. století. Ta je dále tvořena složkami technologická gramotnost, informační gramotnost, mediální kreativita a sociální dovednost a zodpovědnost. O technologické gramotnosti konferenční zpráva mluví jako o schopnosti používat média jako prostředku přístupu k informacím. V podstatě se z určitého pohledu jedná o ICT gramotnost. Jmenované složky složky gramotnosti pro 21. století se týkají v první řadě internetu jakožto určujícího média pro 21. století. Kompetence pro 21. století vychází ze zmíněného konceptu gramotnosti pro 21. století. [2]

“Pokud tedy budeme vycházet z konceptu gramotnosti pro 21. století, navrhujeme následující kompetence pro 21. století, jež budou zahrnovat informační gramotnost (definovanou jako strukturu, která zahrnuje také ICT gramotnost, ale neomezuje se pouze na ní), dále pak mediální kreativitu (jako zvláštní schopnost nejen porozumět specifickému světu médií, ale také se jej aktivně účastnit) a nakonec sociální dovednost a zodpovědnost (jako souhrn klíčových kompetencí, které nejsou obsaženy v informační gramotnosti a mediální kreativě).“ [2] Tyto tři složky působí společně a navzájem se ovlivňují. Rovnice kompetence pro 21. století je znázorněna následovně:

kompetence pro 21. století = informační gramotnost + mediální kreativita + sociální dovednost a zodpovědnost [2]

Grafické vyjádření kompetence pro 21. století lépe ilustruje interakci a propojení jednotlivých složek. Vypadá následovně:

Obr. 1 Kompetence pro 21. století

Zdroj: [2]

3.1.3. Modely informační gramotnosti

Model první

Podle tohoto modelu vychází struktura informační gramotnosti z vymezení gramotnosti funkční. Ta byla definována v rámci výzkumů IALS/SIALS (Institute of Advanced Legal Studies/Second International Adult Literacy Survey). Mezinárodní srovnávací projekt IALS (International Adult Literacy Survey) z roku 1994 rozdělil funkční gramotnost do tří složek, jmenovitě na literární gramotnost, dokumentovou gramotnost a gramotnost numerickou. Významnou součástí funkční gramotnosti je dále také schopnost dorozumět se v cizím jazyce, tedy jazyková gramotnost. V oblasti informačních a komunikačních technologií se jedná v první řadě o angličtinu, která je v současné informační společnosti jazykem určujícím. Jednotlivé složky funkční gramotnosti můžeme považovat za ukazatele vzdělanosti úrovně společnosti. [2] Funkční gramotnost znázorněna rovnicí vypadá následovně:

funkční gramotnost = literární gramotnost + dokumentová gramotnost + numerická gramotnost + jazyková gramotnost [2]

Funkční gramotnost definujeme následovně:

“Funkční gramotnost popisuje schopnosti lidí adekvátně zpracovat informace, se kterými přijdou do styku. Při sledování funkční gramotnosti se tedy nejedná o to, zda člověk umí číst a psát a počítat, ale o to, zda je schopen v přečteném dokumentu informace najít, porovnat, odlišit od podobných, ale přesto jiných a dále, zda je umí správně aplikovat při další práci.” [12]

“Původním významem pojmu gramotnost je dovednost číst a psát. V přeneseném významu znamená gramotnost nějakou konkrétní schopnost či dovednost, většinou duševní. Funkční gramotnost pak znamená gramotnost v kontextu, tedy vztahenou k situaci a okolnostem v nichž se člověk nachází.” [2]

Informační gramotnost jako struktura vychází z vymezení gramotnosti funkční. *“Dále k funkční gramotnosti připojujeme gramotnost v oblasti informačních a komunikačních technologií, jako schopnost uživatelské práce s počítačem a sítěmi.” [1]*

Informační gramotnost je znázorněna rovnicí:

informační gramotnost = funkční gramotnost + ICT gramotnost [2]

Jednotlivé složky informační gramotnosti jsou:

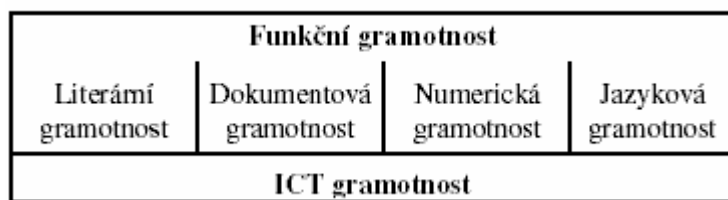
- **literární gramotnost** – představuje schopnost pracovat s informacemi uvedenými v souvislém a plynulém textu, a to formou porozumění a využití předkládaných informací např. v novinových článcích, beletriích, básních, recenzích apod. [12]
- **dokumentová gramotnost** – *“se týká schopnosti pracovat s informacemi, které jsou zasazeny či prezentovány v nějaké standardní struktuře či formě, tj. porozumění a využití informací, obsažených např. v různých formulářích,*

dotaznících, výplatní listinách, grafech a tabulkách, schématech či mapách.”
[12]

- **numerická gramotnost** – představuje dovednost práce s čísly, znalost a možné použití různých matematických operací na číselné údaje v textech, tabulkách, grafech a schopnost jejich správné interpretace. [12]
- **jazyková gramotnost** – je *“schopnost použít cizí jazyk, zejména anglický, a stylistická stránka tvorby textů ve vlastním jazyce (jazyková kultura)”* [2]
- **ICT gramotnost** – je schopnost pracovat s informační a komunikační technologií [2]

Rovnice informační gramotnosti však nedostatečně vyjadřuje postavení ICT gramotnosti a funkční gramotnosti. *“ICT gramotnost je jednak součástí informační gramotnosti, jednak základnou pro rozvoj funkční gramotnosti ve společnosti, která je na informačních a komunikačních technologiích založena.”* [2] Jako vhodnějšího zdůraznění vztahu užijeme grafického zobrazení:

Obr. 2 Informační gramotnost jako struktura

Zdroj: [2]

ICT gramotnost je pro ostatní složky základnou a sama o sobě nezvyšuje informační přínos pro konkrétního jedince. *“Informační gramotnost je tak funkční gramotností v informační společnosti.”* [1]

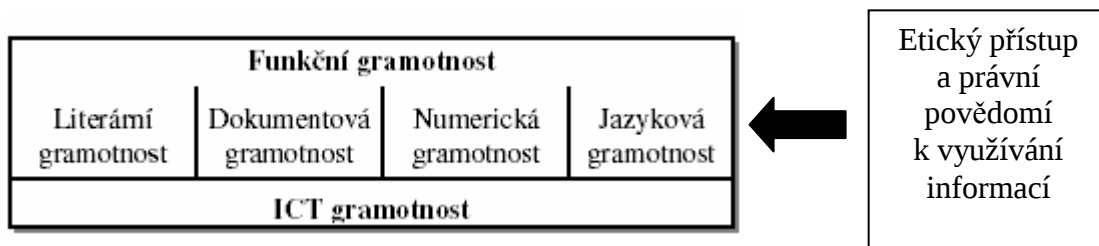
Rozvoj informační gramotnost pak vyplývá z doporučení, která vycházejí z výzkumů funkční gramotnosti. Znamená to také ovšem rozvíjení schopnosti práce s informačními a komunikačními technologiemi, podstatnou to podmínkou pro uplatnění v informační

společnosti. Právě práce s informacemi je velkou měrou usměrňována příslušnými technologiemi a jejich rozšířením. [2]

Ze zkušeností knihovníků a informačních pracovníků je třeba informační gramotnost dále doplnit o složku, která však samotnou informační gramotnost přesahuje. Jedná se o etický přístup a právní povědomí nutnosti použité zdroje citovat a užívat je v souladu s autorským právem. Toto hledisko práce s informacemi bylo k původnímu modelu informační gramotnosti doplněno v roce 2006. [1]

Upravený model informační gramotnosti vyjádřen graficky:

Obr. 3 Doplněný model informační gramotnosti

Zdroj: [1]

Model druhý

V dokumentu Programy informační gramotnosti v zahraničí byla Evou Marvanovou z Národní knihovny ČR publikována tabulka prvků informační gramotnosti. Tato tabulka je součástí příloh, viz. Příloha č.1. Tento tabulkový model informační gramotnosti obsahuje vedle obecné informační gramotnosti i vizuální gramotnost, počítačovou gramotnost, digitální gramotnost a síťovou gramotnost. [14] *“Protože informace může být prezentována v množství různých formátů, pojem informace se používá nejen v relaci k tištěným slovům.”* [14]

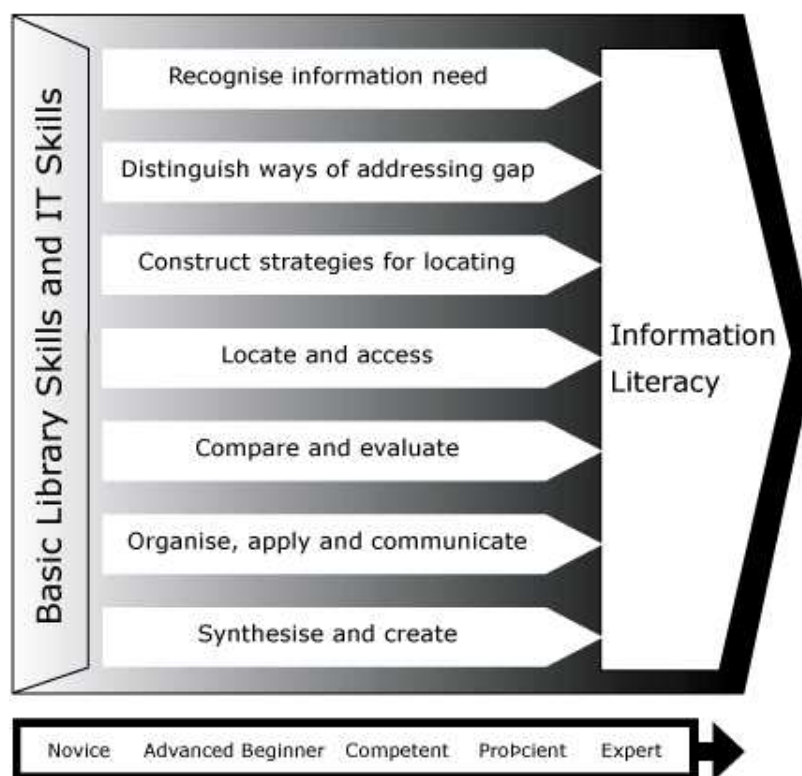
Model třetí

Poslední zde zmiňovaný model byl vytvořen na území Spojeného království Velké Británie a Severního Irska jako součást vládního programu podpory informační gramotnosti ve vzdělávacím procesu. V roce 2000 byla publikována studie „Seven pillars of wisdom. Good practice in information skills developmen” autorů Sheily Corral a Helen Hathway, která definuje informační dovednosti a jejich význam ve vzdělávání. Asociace SCONUL (Society of College, National and University Libraries) na základě této studie vypracovala model pojmenovaný jako Sedm pilířů informační gramotnosti (Seven pillars of Information Literacy). Tento model v roce 2001 prezentovala IFLA (International Federation of Library Associations) jako základ každého informačně gramotného jedince a jako důležitý předpoklad pro další získání vyšší úrovně knihovnických a ICT dovedností. [14, 10]

7 pilíři informační gramotnosti jsou [10]:

1. Schopnost rozpoznat typ informací, které potřebuji získat;
2. Schopnost rozeznávat informační nedostatky a uvážit možné způsoby odstranění těchto nedostatků;
3. Schopnost vytvářet vhodnou strategii pro nalezení informace;
4. Schopnost informaci vyhledat a nalézt k ní přístup;
5. Schopnost získané informace z různých zdrojů vyhodnocovat a poté vzájemně porovnávat;
6. Schopnost informace organizovat, aplikovat a zprostředkovávat dále a to k tomu vhodným způsobem s ohledem na situaci;
7. Schopnost syntetizovat informace a získávat nové poznatky na základě poznatků z informací už nalezených;

Obr. 4 Sedm pilířů informační gramotnosti

Zdroj: http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/sp/sp/spportbw.gif

3.1.4. Informační výchova, vzdělávání

“Absence či nedostatek informační gramotnosti vytváří u občanů tak silný handicap, že může vést k diferenciaci (rozvrstvení) obyvatelstva, resp. může takovouto diferenciaci dále prohlubovat.” [6] Jedná se o tzv. digital divide problém. Informační vzdělávání je kompetentní tuto situaci řešit. Informační výchova má kontinuální charakter, není tedy vázána na určitý stupeň formování osobnosti člověka, na vybraný stupeň vzdělávání ani na určitou věkovou úroveň vzdělávaných. [6]

“Informační výchova je záměrný, cílevědomý a plánovitý proces přípravy člověka na vytváření získávání, zpracovávání a využívání informací v osobním i pracovním životě.”
[6]

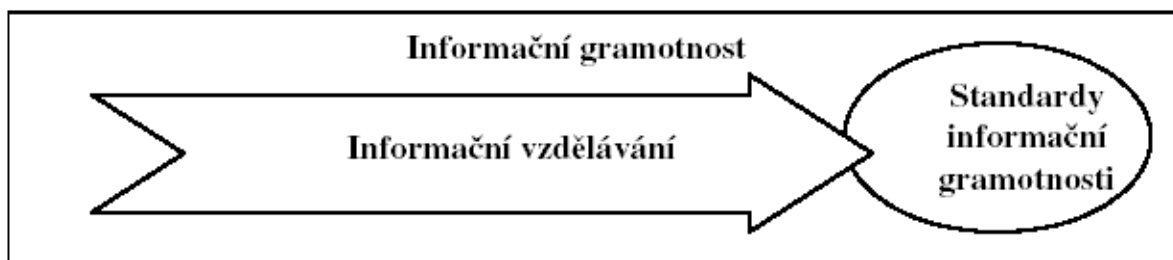
Informační výchova je komplexní cílevědomý formativní proces získávání [6]:

- znalostí a vědomostí z disciplín zabývajících se shromažďováním, zpracováním, uchováváním, zpřístupňováním a využíváním různých druhů dokumentů a odborných informací,
- dovedností a návyků pro práci s různými druhy a typy dokumentů a odborných informací a jejich zdrojů.

Informační vzdělávání je v současnosti novým pojmem. Působení odborné komise IVIG při AKVŠ ČR v souladu s informačním vzděláváním klade především důraz na informační gramotnost v kontextu. *“Zatímco informační gramotnost je cílem, informační vzdělávání je procesem, který k tomuto cíli vede.”* [2]

Současně nastává požadavek vytvořit standardy informační gramotnosti pro všechny stupně vzdělávacích institucí, které se stanou pomůckou v práci pedagogů, knihovníků a informačních pracovníků. [2]

Obr. 5 Informační vzdělávání, informační gramotnost a standardy informační gramotnosti

Zdroj: [2]

Složky informační gramotnosti vysokoškolského studenta [2]:

- **Literární gramotnost** – čtení s pochopením, interpretace textů, psaní seminárních prací, odborných textů, odborné vyjadřování a styl apod.
- **Dokumentová gramotnost** – práce s formuláři, práce s informačními zdroji, citace apod.
- **Numerická gramotnost** – práce s grafy, tvorba tabulek, výpočty apod.
- **Jazyková gramotnost** – schopnost použít cizí jazyk, zejména anglický, a stylistická stránka tvorby textů ve vlastním jazyce (jazyková kultura)
- **Počítačová (a internetová) gramotnost** – schopnost použít k práci informační a komunikační technologie

Majoritní zastoupení studijních úkolů z vysokoškolského prostředí má z hlediska informační gramotnosti jako struktury charakter složeného úkolu. *“To znamená, že ke splnění takového úkolu musí student využít více (často všech) složek informační gramotnosti. Typickým příkladem je zpracování diplomové práce: od práce s informačními zdroji přes odborné vyjadřování (a rovněž stylistiku a cizojazyčné resumé), práci s formuláři, tabulkami, výpočty až po využití ICT.”* [2]

3.1.5. Informační stratifikace

Současná společnost se pod tíhou rozvoje informačních a komunikačních technologií znovu stratifikuje. Označování dnešní společnosti za společnost informační je již zažitým termínem. [4]

Informační společnost

“Obecně se jedná o společnost, v níž roste úloha a význam práce s informacemi. Informační společnost je jedním z konceptů postindustriální společnosti. Je založena na rozvoji a implementaci informačních a komunikačních technologií. Podstatným rysem

takové společnosti je vytvoření globální sítě poskytující velké množství dat, prakticky se jedná především o Internet.“ [4]

Informační status

Sociální systém je obecně představován souborem statusů. Sociální struktura je pak tvořena vztahy mezi jednotlivými statusy. Status stanovující postavení ve společnosti nazýváme určující status a jedná se především o věk, pohlaví, způsob obživy a etnickou příslušnost. V blízké době můžeme očekávat, že se úroveň informační gramotnosti, tedy informační status, stane jedním z určujících statusů v informační společnosti. Pokud se tak stane, je v zájmu každého jedince i společnosti jako celku podporovat rozvoj informační gramotnosti. [4]

“Lidé, kteří jsou schopni nejen používat informační a komunikační technologie, ale také s nimi pracovat tvůrčím způsobem a spoluvytvářet jejich rozvoj, mají v informační společnosti vysokou prestiž, která pramení ze schopnosti využívat moderních nástrojů komunikace a přenosu informací.“ [4]

Informační elita

Fenoménem současné společnosti je její stratifikace a vytváření nerovností. “Vytváří se jakási informační elita, což zahrnuje ty lidi, kteří dokáží nejen využívat (střední vrstva), ale také vytvářet a měnit informační technologie. Tato informační elita tvoří relativně malou skupinu programátorů a dalších inženýrů.“ [4] Jako protipól této skupině stojí vrstva těch, kteří se nedokáží zapojit do procesů doprovázející rozmach informační společnosti. [4]

3.1.6. Zahraniční iniciativy

Česká činnost v oblasti informační gramotnosti je úzce spjata se zahraničními projekty a iniciativami. Za ty nejvýznamnější lze jmenovat [1]:

- **UNESCO** (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
Nabízí projekty zaměřené k začlenění jednotlivých částí informačního vzdělávání do učebních osnov a studijních programů škol. Klade důraz na význam informační gramotnosti pro celoživotní vzdělávání.
- **IFLA** (International Federation of Library Associations and Institutions)
Svojí sekci Information literacy usiluje o širší spolupráci v oblasti rozvoje informační gramotnosti ve všech typech knihoven. Návrhy, zásady a metody postupy tvorby informačních programů použitelných v každé knihovně poskytuje IFLA v dokumentu Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning 2006.
- **IAIL** (International Alliance for Information Literacy)
Cílem iniciativy je mezinárodní sdílení praxe a poznatků v oblasti rozvoje informační gramotnosti.
- **ANZIIL** (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy)
Poskytuje podporu organizacím, institucím i jednotlivcům, jenž se snaží o rozvoj informační gramotnosti.
- **ENIL** (European Network for Information Literacy)
Posiluje informační/znalostní společnost v Evropě svojí snahou o vyvolání odborného evropského dialogu na téma informační gramotnosti.
- **NORDINFOLIT** (Nordic Forum for Information Literacy)
Zařituje sdružení expertů na informační gramotnost severských států.
- **NFIL** (National Forum on Information Literacy)
Sdružuje instituce a organizace věnující se posilování statutu jednotlivce v rámci informační společnosti.
- **EFIL** (European Forum for Information Literacy)

Je nejnovější činností na evropské scéně informační gramotnosti. Sdružuje profesionály na vzdělávání a knihovnictví. Je základní substancí pro odborný dialog a plánování rozvoje podpory informační gramotnosti.

Zásadní slovo na trendy v oblasti informační gramotnosti mají dokumenty ve formě mezinárodního jednání expertů. Jedná se především o následující dokumenty [1]:

- **The Prague Declaration (2003)**

Dokument je resumé setkání zvaného International Meeting of Experts ze září 2003 v Praze. Jeho podnázev zní Towards an Information Literate Society (Směrem k informačně gramotné společnosti).

- **The Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning (2005)**

Definuje informační gramotnost jako základní prvek úspěchu celoživotního vzdělávání se.

- **Achieving an Information Society and a Knowledge-based Economy through Information Literacy (2006)**

Souhrn pro posílení informační gramotnosti ve střední a jihovýchodní Evropě. Dokument je východiskem jednání zástupců tohoto regionu z březnu 2006 konaného v Lublani.

3.2. Počítačová gramotnost

S rychlým rozmachem informační a komunikační technologie dochází v sedmdesátých letech 20. století k oddělení pojmu počítačová gramotnost a jeho vymezení vůči gramotnosti informační. Obecně je počítačová gramotnost chápána jako pojem podřízený informační gramotnosti. Vzhledem k současnému rozvoji technických prostředků lze počítačovou gramotnost považovat za jeden z předpokladů či podmínek dosažení dobré informační gramotnosti. [2, 6]

“Schopnost používat informační a komunikační technologie by se měla nejspíše nazývat ICT gramotnost. Ale protože se v praxi jedná zejména o práci s počítačem (a internetem, nebo lépe řečeno sítí obecně), byl zaveden pojem počítačová gramotnost.” [2]

Počítačovou gramotnost nelze zaměňovat s informační gramotností, která představuje mnohem širší pojem. *“U informačně gramotného jedince je předpokládána počítačová gramotnost, naopak počítačově gramotný jedinec nemusí být nutně informačně gramotný.”* [6]

Počítačová gramotnost představuje kompetence na ovládání a využívání počítače v běžném životě. *“Počítačově gramotný člověk umí ovládat počítač a jeho periferie, pracovat s běžným softwarovým vybavením a využívat počítačových sítí (především sítí Internet).”* [6]

“Za vhodné vymezení počítačové gramotnosti považujeme kompetence, které umožní jedinci využívat nové technologie pro jeho profesní a osobní život v té míře, kdy se necítí komputerově handicapován, není za digitální překradou a jeho osobní i profesní rozvoj prostřednictvím počítače je otázkou jeho volby.” [15]

Rovnice informační gramotnosti vypadá následovně:

informační gramotnost = funkční gramotnost + ICT gramotnost [2]

Tato rovnice informační gramotnosti však nedostatečně vyjadřuje postavení ICT gramotnosti a funkční gramotnosti. *“ICT gramotnost je jednak součástí informační gramotnosti, jednak základnou pro rozvoj funkční gramotnosti ve společnosti, která je na informačních a komunikačních technologiích založena.”* [2] Jako vhodnějšího zdůraznění vztahu je tak lépe užít grafického zobrazení, viz. Obr. 2 na str. 15.

„Gramotnost znamená v přeneseném významu soubor klíčových kompetencí, tedy konkrétních znalostí či dovedností. Funkční gramotnost je schopnost takové znalosti či dovednosti použít. Informační gramotnost pak klade důraz na kontext rozvoje informačních a komunikačních technologií a z toho plynoucí význam orientace ve světě informací.“ [1] Schopnost práce s informačními a komunikačními technologiemi je podmínkou pro uplatnění v informační společnosti, avšak sama ICT gramotnost nijak nezvyšuje informační přínos pro konkrétního jedince a je spíše vnímána jako podpora ostatních složek. [1, 2]

S rychlým rozvojem informačních technologií bylo třeba definovat počítačovou gramotnost a stanovit rozsah konkrétních znalostí a dovedností, které jedinec počítačově gramotný musí ovládat. Jako reakce vznikl koncept ECDL (v mimoevropských zemích označován jako ICDL), který se snaží stanovit objektivní minimum znalostí a dovedností, které člověk potřebuje pro úspěšné a efektivní využívání informační technologie, zejména výpočetní techniky a programového vybavení. Koncept ECDL definuje počítačovou gramotnost prostřednictvím Sylabu ECDL strukturovaného do sedmi tématických okruhů (modulů), které jsou s pravidelností aktualizovány. [8]

3.2.1. ECDL

V sedmdesátých letech 20. století došlo k oddělení a vymezení podřízeného pojmu počítačové gramotnosti k nadřazené gramotnosti informační. Vzhledem k současnému informačnímu a komunikačnímu rozvoji je počítačová gramotnost považována za jednu z důležitých dispozic podporující a formulující dobrou informační gramotnosti jedince. [2]

S prudkým rozvojem informačních technologií rostla potřeba definovat pojem počítačová gramotnost a stanovit objektivní minimum znalostí, které člověk potřebuje, aby mohl informační technologie, zejména výpočetní techniku a její programové vybavení, úspěšně a efektivně využívat. Jako reakce na tyto problémy vznikl v západní Evropě projekt ECDL (European Computer Driving Licence), často také označovaný

jako tzv. řidičák na počítač. Koncept počítačové gramotnosti ECDL pokrývá dnes již téměř celý svět, rychle se stává standardem nejen v mnoha zemích Evropy, ale i v zámoří. [8] *“Přínos konceptu ECDL spočívá v tom, že předkládá mezinárodně uznávanou, objektivní a standardizovanou metodu pro ověření počítačové gramotnosti pomocí praktických testů.”* [8] Úspěšně otestovaný uchazeč, který složil testy dle ECDL standardu, se stává držitelem ECDL certifikátu, který představuje mezinárodně platný doklad prokazující zvládnuté základy počítačové gramotnosti.

3.2.2. Historie a vývoj konceptu

S myšlenkou certifikátu, který jasně stanoví rozsah prokázané znalosti práce s počítačem, přišli ve Finsku v první polovině devadesátých let. Setkal se s velkým úspěchem a zkušenost prokázala, že je možné spolehlivě testovat důležité praktické schopnosti práce počítačem. Počítačovní odborníci z řady dalších evropských zemí, sdružení v neziskové organizaci CEPIS, se proto rozhodli spojit své síly a vytvořit systém testování pokrývající plný rozsah počítačové gramotnosti. V období let 1995-1999 získali podporu Evropského projektu Leonardo č. 1480, který dal za vznik konceptu ECDL. [16]

Projekt Leonardo a pilotní použití navrženého konceptu v roce 1996 ověřili přínos a vitalitu navrženého konceptu ECDL. Aby mohl být koncept dále rozvíjen, propagován a především pro zajištění jeho vysoké úrovně kvality, profesní sdružení CEPIS zřídilo neziskovou nadaci ECDL-Foundation, za sídlo byl vybrán irský Dublin a nadace započala svojí činnost v roce 1997. [16]

Evropský parlament v roce 2000 v Lisabonu přijal akční plán eEurope, který vytvořili členové Evropské komise. Cílem plánu bylo aktivizovat všechny elementy, které tvoří podmínky pro optimální využití moderních technologií tak, aby se Evropa během příštích deseti let stala vůdčí světovou ekonomickou silou. Plán má současně stimulovat ekonomiku a zároveň přispívat ke zvýšení kvality života všech Evropanů tím, že jim poskytne nové prostředí pro obchod, služby, vzdělávání, zlepší přístup k informacím a

zjednoduší administrativní úkony. Počítačová gramotnost se také stává důležitým předpokladem pro další vzdělávání v řadě různých oborů. Důležitou součástí plánu eEurope je také důraz na kvalitu vzdělání na všech stupních a na stále rostoucí úloze významu celoživotního vzdělávání. [16] *“Využití počítačů a ICT ve formě učení s počítačem (e-learning) nabízí vítaný a velmi pružný doplněk k tradičním způsobům vzdělávání.”* [16] Využívat tuto metodu však zvládají jen ti, kteří mají základní dovednosti v oblasti informačních technologií. To je důvod, proč je považováno zvládnutí informačních a komunikačních technologií za nezbytný a důležitý krok k uskutečnění plánu eEurope. [16]

Evropská komise dokonce vytvořila v roce 2000 zvláštní pracovní skupinu ESDIS (Employment and Social Dimension of the Information Society), která dostala za úkol navrhnout jednotný evropský certifikát deklarující základní dovednosti v oblasti informačních technologií. Pracovní skupina ESDIS koncept ECDL důkladně posoudila a v roce 2001 jej doporučila Evropské komisi k uznání jako vhodného akreditačního systému pro prověřování základních znalostí ICT, který splňuje podmínky v Akčním plánu eEurope 2002. Koncept počítačové gramotnosti ECDL, jakožto jednotný, standardizovaný a objektivní způsob deklarace základních počítačových znalostí v oblasti výpočetní techniky, se rychle stává standardem napříč Evropskou unií. [16]

3.2.3. Koncept ECDL v kostce

Koncept ECDL obsahuje čtyři základní složky [16]:

- 1) definuje obsah pojmu počítačová gramotnost prostřednictvím Sylabu ECDL strukturovaného do 7 tématických okruhů, které se nazývají moduly,
- 2) specifikuje metodiku spolehlivého testování, jejímž základem je jednotná databáze testů QTB (Question Test Base),
- 3) definuje jasný systém kontroly kvality a podmínky pro vydávání dokladů o úspěšných testech,

- 4) zaručuje nezaměnitelnost vydávaných dokladů pomocí ochranné známky ECDL.

Jednotlivcům ECDL umožňuje [8]:

- získat celoevropsky uznávanou kvalifikaci – ECDL Certifikát
- úředně doložit dosaženou úroveň schopností práce s počítačem
- zefektivnit využívání výpočetní techniky a zvýšit tak svoji pracovní výkonnost
- získat výhodnější pozici při výběru zaměstnání
- mobilitu a širší možnosti uplatnění na trhu pracovních sil nejen na území ČR, ale i v zemích Evropské unie

Zaměstnavatelům ECDL slouží [8]:

- k objektivnímu posouzení kvalifikace uchazečů o zaměstnání nebo svých stávajících zaměstnanců
- k zhodnocení investic do výpočetní techniky a zajištění konzistentní úrovně IT znalostí v celé firmě
- k zefektivnění práce ve firmě a snížení podpůrných nákladů na práci s výpočetní technikou
- ke zvýšení konkurenceschopnosti firmy na trhu

Akreditovaným testovacím střediskům ECDL umožňuje [8]:

- nabídnout svým klientům celoevropsky uznávanou kvalifikaci
- využívat nové druhy obchodních aktivit v oblasti ECDL testování
- provozovat mezinárodně uznávaný program pro testování počítačové gramotnosti
- začlenit se do vzdělávacích programů a standardů EU
- zřídit celou škálu flexibilních přípravných kurzů k testům ECDL

3.2.4. Nadace ECDL a její národní licenciáti

Projekt Leonardo a pilotní použití navrženého konceptu v roce 1996 otestovali přínos a možné perspektivy konceptu ECDL. Profesní sdružení CEPIS pro potřebu koncept dále rozvíjet založilo neziskovou nadaci ECDL-Foundation, které byla předána veškerá vlastnická práva ke konceptu ECDL. Stanovy ECDL-F opravňují tuto nadaci svěřovat licenci k používání konceptu ECDL a organizaci testů profesním sdružením, která jsou zastoupena v CEPIS, jsou přihlášena do ECDL a jsou jejími národními licenciáty. Národní licenciát má právo poskytovat dílčí licence k použití konceptu ECDL dalším subjektům, například národnímu sublicenciátovi a jeho prostřednictvím akreditovaným testovacím střediskům. [16]

“Specifickým rysem konceptu ECDL je právě to, že její vedení je v rukou neziskových profesionálních organizací, sdružujících asi 250 tisíc odborníků v oboru počítačových věd. Oni jsou mezi prvními, kdo mohou identifikovat významné jevy ve svém oboru, o které je třeba obohatit koncept ECDL. Podílejí se na průběžné aktualizaci konceptu a aktivně se zúčastní tvorby i kontroly dodržování přísných standardů, které zaručují kvalitu a vypovídající schopnost vydávaného ECDL Certifikátu.” [16]

3.2.5. ECDL v ČR

Neziskové, odborné, vědecké a občanské sdružení ČSKI (Česká společnost pro kybernetiku a informatiku) získalo v roce 1999 oprávnění k šíření ECDL konceptu od ECDL-Foundation a stala se tak výhradním nositelem ECDL licence a garantem kvality ECDL certifikátů pro ČR. V roce 2007 ČSKI udělila výhradní sublicenci konceptu ECDL akciové společnosti CertiCon a.s., která tak získala veškerá oprávnění k činnosti spojené s rozvojem a prosazováním konceptu ECDL v ČR, vyjma inspekční činnosti nadále zůstávající v kompetenci samotné ČSKI. Sublicenciát konceptu ECDL v ČR uděluje licenční práva k provádění ECDL testů výhradně testovacím střediskům, která splňují kriteria požadovaná od ECDL-F. Webové stránky týkající se projektu ECDL v České republice jsou dostupné na www.ecdl.cz . [8]

3.2.6. ECDL/ICDL ve světě

V roce 1999 přesáhl počet uchazečů o ECDL 1 milion lidí a dále rostl. O koncept certifikace počítačové gramotnosti projevily zájem i mimoevropské státy. Pro tyto státy byl koncept označen jako ICDL (International Computer Driving Licence) s tím, že jednotlivé sylaby i principy fungování zůstávají stejné jako u ECDL. Často se dnes setkáme s označováním celého konceptu jako ECDL/ICDL. Webové stránky týkající se projektu ECDL ve světě jsou dostupné na www.ecdl.com . [9]

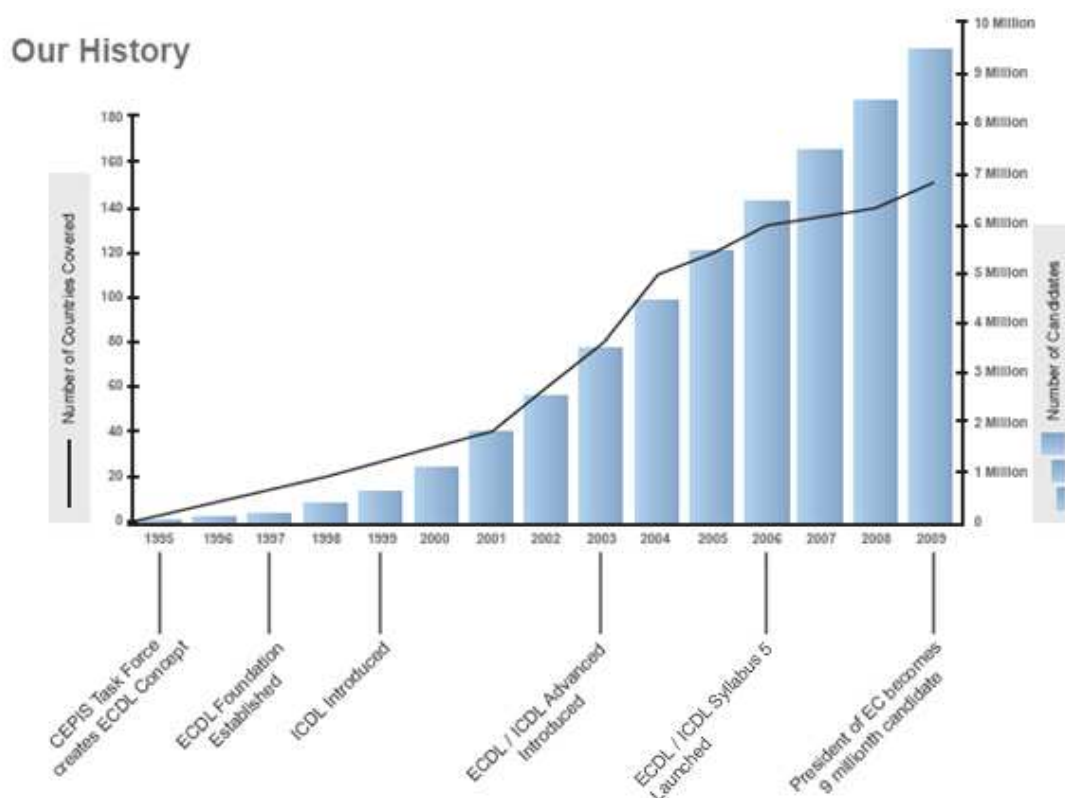
Obr. 6 Loga produktů ECDL a ICDL

Zdroj: http://www.ecdl.cz/o_projektu.php

Koncept ECDL/ICDL je v současnosti dostupný ve 148 zemích celého světa. Na rozšíření konceptu ICDL se významně podílí i UNESCO prostřednictvím své kanceláře v Káhiře, která získala licenci pro šíření konceptu v několika arabských zemích. V roce 2009 přesáhl počet uchazečů o ECDL/ICDL certifikát hranice devět miliónů lidí. Koncept ECDL tak upevnil svoji pozici celosvětově uznávaného standardu certifikace počítačové gramotnosti. Počet účastníků se zemí na konceptu ECDL/ICDL a celkové počty kandidátů uvádí níže uvedený graf. [9]

Obr. 7 Vývoj účastníků konceptu ECDL v letech 1995-2009

Zdroj: <http://www.ecdl.com/publisher/index.jsp?p=94&n=170>

Předseda Evropské komise, José Manuel Barroso, přijal 12. února 2009 9tímiliontý ECDL Index. Při předávání Barroso zdůraznil význam počítačové gramotnosti pro evropskou společnost a dále projevil nadšení ze skvělého počínání si ECDL programu. Předseda Barroso dále poznamenal, že *“počítačová gramotnost je součástí základních dovedností jako například čtení a psaní, a toto je poselství, které Komise sděluje všem evropským občanům; v této složité ekonomické situaci bude mnoho pracovníků potřebovat rekvalifikaci a schopnosti pracovat s počítačem, které získají, jim pomohou nalézt nové možnosti lepšího života.”* [8]

Jim Friars, předseda správní rady ECDL-Foundation při příležitosti předání 9tímiliontého ECDL Indexu poznamenal, že *“ECDL představuje skutečný evropský příběh úspěchu, a zdůraznil, jak byl původní koncept vypracován za finanční podpory Evropských společenství.”* [8]

3.2.7. ECDL testování

Hlavní součást konceptu ECDL tvoří proces testování počítačové gramotnosti. Testy ECDL mohou organizovat výhradně akreditovaná střediska v akreditovaných testovacích místnostech a pod vedením akreditovaných testerů. Přísný systém pro zabezpečení kvality definovaný ECDL-F stanovuje hlavní zásady, které musí být dodrženy při testování ECDL a které zaručují stejnou úroveň náročnosti pro všechny uchazeče. [16]

Pro získání ECDL Certifikátu je nutné vlastnit ECDL Index, do toho se uchazeči zaznamenávají úspěšně složené zkoušky, a složit sedm zkoušek, které se vztahují k jednotlivým modulům ECDL Sylabu.

ECDL Sylabus je mezinárodně platným, periodicky aktualizovaným, jednotným a veřejně dostupným dokumentem (http://www.ecdl.cz/data/Sylabus_5_CZ.pdf), který může být libovolně využit jako podklad pro přípravu na ECDL testy a nebo pro přípravu vzdělávacích programů v oblasti základní počítačové gramotnosti. ECDL Sylabus definuje požadovanou úroveň znalostí a dovedností pro práci s počítačem. [8]

ECDL Sylabus obsahuje sedm následujících modulů [8]:

1. Základní pojmy informačních technologií
2. Práce s počítačem a správa souborů
3. Textový editor
4. Tabulkový procesor
5. Databáze / systémy pro úschovu dat

6. Presentace, programy pro kreslení
7. Služby informačních sítí

Pokud se uchazeči podaří složit testy z minimálně 4 modulů, může požádat o vydání Osvědčení ECDL Start. Po úspěšném absolvování všech sedmi modulů získá uchazeč ECDL Certifikát, který je dále doplněn personifikovanou kartou podobnosti kreditní karty. ECDL Index i ECDL Certifikát mají mezinárodní a neomezenou platnost. [8]

3.2.8. Model konceptu ECDL v ČR

3.2.8.1. Princip funkce

“Testování uchazečů o ECDL Certifikát mohou v České republice provádět výhradně sublicenciátem ECDL (CERTICON) smluvně pověřená a pro tento účel akreditovaná testovací střediska, kterými mohou být jak komerční, tak nekomerční subjekty, společnosti či organizace, právnické i fyzické osoby. Tyto subjekty mají povinnost respektovat obchodně organizační pravidla pro využívání konceptu ECDL a dodržovat závazné směrnice a postupy pro ECDL testování stanovená vlastníkem práv konceptu ECDL (ECDL Foundation) a pro podmínky České republiky upravené národním licenciátem (ŠSKI) a sublicenciátem (CORTICON) a také všechny ostatní závazky vyplývající ze smlouvy o akreditaci se sublicenciátem (CORTICON).“ [16] Akreditaci ECDL lze získat pro testovací středisko, pobočku testovacího střediska, testovací místnost, SW platformu a testera. [8]

Pro uskutečnění ECDL testování se musí na jednom místě a v jednom termínu sejít, vyskytnout či vzájemně spolupracovat minimálně [8]:

- akreditované testovací středisko s platnou smlouvou o akreditaci, případně jeho pobočka
- odpovídajícím způsobem vybavená akreditovaná testovací místnost
- akreditovaná SW platforma

- dva akreditovaní testeři, jeden pro vedení testování a jeden pro hodnocení vypracovaných testů
- uchazeč o ECDL Certifikát, který chce absolvovat ECDL testování

“Organizační struktura (konfigurace) akreditovaných subjektů je flexibilní a může být velmi odlišná, závisí na jejich zaměření, cílech či motivaci.” [16] Kombinace a varianty akreditovaných subjektů mohou být například následující [8]:

- klasické malé komerční společnosti zaměřené na oblast IT školení a menší organizace obvykle žádají o akreditaci testovacího střediska, dvou testerů a jedné testovací místnosti s jednou až dvěma SW platformami
- větší komerční vzdělávací společnosti, IT systémoví integrátoři, dodavatelé komplexních služeb a některé vysoké školy žádají obvykle o akreditaci testovacího střediska, několika testovacích místností s řadou SW platforem a řadou testerů, často žádají i o akreditaci několika vlastních poboček společnosti či fakult rozmístěných po celé republice
- střední a vyšší odborné školy obvykle žádají o akreditaci testovacího střediska, jedné testovací místnosti s jednou SW platformou a jedním i více testery, případného chybějícího testera si najímají
- základní a všeobecné střední školy často využívají jednoduchou možnost získání akreditace samostatné testovací místnosti s jednou SW platformou, některé školy nechávají akreditovat své testery, testování v těchto místnostech je však možné pouze ve spolupráci s akreditovaným testovacím střediskem
- odborně a organizačně zdatné osoby, často samostatně výdělečně činné, získávají akreditaci testera a spolupracují s různými testovacími středisky při vedení testování nebo hodnocení testů

Obchodně se funkce konceptu ECDL v České republice řídí tržním principem. Uchazeč má právo výběru akreditovaného testovacího střediska. Akreditovaný tester pro ECDL

testování má možnost provádět testování pro libovolné akreditované testovací středisko na základě uzavřeného smluvního vztahu. Subjekt provozující akreditovanou testovací místnost (tento subjekt nemusí být nutně akreditovaným testovacím střediskem) má možnost tuto testovací místnost pronajmout akreditovanému testovacímu středisku, případně v rámci samostatné obchodní dohody s akreditovaným testovacím střediskem získat výhodnější ceny za testování uchazečů v rámci činnosti této testovací místnosti. Akreditované testovací středisko může uzavírat dohody o využití svých akreditovaných testovacích místností jinými středisky nebo se dohodnout na využití jiných libovolných akreditovaných testovacích místností pro své potřeby, pro potřeby svých nebo jiných samostatných akreditovaných testerů a nabízet ECDL testování na libovolné z akreditovaných SW platforem uchazečům o ECDL Certifikát. [8]

Akreditace pro ECDL testování udělená sublicenciátem ECDL v České republice je u testovacího střediska podmíněna uzavřením akreditační smlouvy a úhradou ročních licenčních poplatků. Tato smlouva se uzavírá na dobu 3 let s možností prodloužení. Udělená akreditace je pro testovací místnost časově neomezená. Testovací místnost však může se svým vybavením morálně zastarat a po určité době již nemusí být zájem ze strany uchazečů nebo testovacích středisek tuto testovací místnost využívat. Dále je akreditace u SW platforem omezena platnou verzí QTB (neveřejná databáze testovacích otázek a úkolů). [8]

3.2.8.2. Akreditovaná testovací střediska

V České republice působí *“několik druhů akreditovaných testovacích středisek, které se liší svojí právní formou, zaměřením své běžné činnosti, rozsahem svého vybavení, ale i motivací, která je k využívání konceptu ECDL vede.”* [16]

Akreditovaná testovací střediska lze rozdělit na následující druhy:

- **Komerční testovací střediska**

“Nejběžnějším druhem testovacího střediska je podnikatelský subjekt, jehož předmětem podnikání jsou školicí a vzdělávací aktivity v oblasti ICT – informačních a komunikačních technologií.” [kniha] Tyto komerční testovací střediska obvykle disponují i tzv. mobilní testovací místnostmi, která umožňuje provést přípravu i samotné testování v prostorách požadovaných zákazníkem. [16]

- **Školská testovací střediska**

“Velmi rozšířeným druhem testovacích středisek jsou v současné době testovací střediska zřízená na různých stupních státních i soukromých škol. Spíše výjimečně získávají akreditaci testovacího střediska základní školy, běžně se můžete setkat s akreditovaným testovacím střediskem na středních a vyšších odborných školách a obchodních akademiích, samozřejmě jsou akreditovaná testovací střediska na řadě vysokých škol a univerzit.” [16] Mezi tzv. školská akreditovaná testovací střediska patří i Česká zemědělská univerzita v Praze. Provoz testovacího střediska ECDL na Česká zemědělská univerzitě v Praze zajišťuje Informační a poradenské centrum Provozně ekonomické fakulty (<http://ecdl.czu.cz/>).

▪ Podniková testovací střediska

“Poměrně malou skupinu akreditovaných testovacích středisek tvoří testovací střediska zřízena přímo uvnitř velkých podniků, organizací či institucí, tedy velkých zaměstnavatelů, kteří disponují vlastním systémem vzdělávání svých zaměstnanců a zabudovali koncept ECDL do svých kariérních řádů či vzdělávacích systémů.” [16]
Jako příklad zastoupení tohoto druhu akreditovaných testovacích středisek uveďme společnosti ČD – Telematika a.s., Českou spořitelnu a.s., HEWLETT-PACKARD s.r.o. a Českou televizi. [16]

V současnosti Česká republika disponuje 158 akreditovanými testovacími středisky a pobočky, které čítají na 284 akreditovaných testovacích místností pod vedením 470 akreditovaných testerů. Tabulka viz. Příloha č.1.

Kompletní a aktuální oficiální seznam akreditovaných testovacích středisek pro ECDL testování v České republice je dostupný na http://www.ecdl.cz/uchazeci_strediska.php .

3.2.8.3. Cenová politika

“Akreditovaná testovací střediska nabízejí uchazečům ECDL testování za různé ceny, protože náklady každého testovacího střediska na vlastní testování jsou jiné. Proto je nutné při výběru střediska zvlášť hledat v ceníku každého z nich.” [16]

Ceny za testování zveřejněné českým sublicenciátem mají pouze doporučující charakter. Sublicenciát v této oblasti pouze kontroluje dodržování předepsané cenové politiky akreditovanými testovacími středisky a vytváří tak standardní cenový rámec. [16]

Následující tabulka vstoupila v platnost od 1.ledna 2010 a reprezentuje doporučenou cenovou politiku směrem k testování veřejnosti. Doporučené ceny za získání ECDL Indexu, za vydání získaných dokladů a za samotné testování uchazeče jsou:

Tab. 1 Doporučené ceny za služby ECDL

Položka	Ceny pro všechny typy uchazečů (Kč včetně DPH)
ECDL Index	600,-
Duplikát ECDL Indexu	150,-
Osvědčení ECDL Start	84,-
Duplikát osvědčení ECDL Start	102,-
ECDL Certifikát včetně karty	126,-
Duplikát ECDL Certifikátu	180,-

Položka	Ceny pro zdravotně postižené a uchazeče z oblasti školství (Kč včetně DPH)	Ceny pro ostatní běžné uchazeče (Kč včetně DPH)
Test	275,-	348,-
Minisada	854,-	900,-
ECDL Start	1579,-	1794,-
ECDL komplet	2496,-	2880,-
ECDL Komplet (pro držitele ECDL Indexu)	1896,-	2280,-

Zdroj: [8]

Aktuální a specifikované jednotlivé položky doporučujícího ceníku jsou vyvěšeny na stránkách <http://www.ecdl.cz/cenik.php> . Tyto ceny se vztahují pouze pro testování na území České republiky. Cena ECDL Indexu je pro uchazeče v České republice v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie nízká. Ve většině zemí se cena ECDL Indexu pohybuje od 30 do 60 EUR, u nás je to pak v přepočtu dle kurzovního lístku ČNB k 16.3.2010 (1 EUR = 25,50 CZK) kolem 24 EUR. Stejně tak jsou v České republice nižší ceny za testování. [16]

3.2.8.4. Termíny testování

Oficiální seznam termínů testování uchazečů o ECDL Certifikát v České republice vyhlášených akreditovanými testovacími středisky jsou dostupné na <http://www.ecdl.cz/terminy.php> . Údaje pro každý vyhlášený termín obsahují datum a

čas testování, město konání, název testovacího střediska a označení místnosti. Testovací místnosti dále podávají informace o provozovateli, počtu testovacích míst a dispoziční platformě, na které bude probíhat testování. [8]

3.2.8.5. Reference

V období let 2002-2009 se do konceptu ECDL v České republice zapojila řada významných institucí. Tyto instituce vnímají program ECDL certifikace jako veliký přínos v klasifikaci a vzdělávání v oblasti obecných počítačových znalostí svých i potencionálních zaměstnanců. Zvýšení úrovně znalostí se pak pozitivně odráží v nárůstu kvality zpracování dokumentů, snížení počtu chyb a zrychlení všech činností, jelikož při práci je využíváno efektivnějších a rychlejších přístupů [8, 16].

Významnější zapojené instituce jmenovitě například jsou [8, 16]:

- Ministerstvo zemědělství České republiky - ve spolupráci s akreditovaným testovacím střediskem ECDL při České zemědělské univerzitě v Praze
- Národní bezpečnostní úřad
- Česká televize
- Policejní prezidium Policie ČR
- Česká spořitelna
- Plzeňský Prazdroj, a.s.
- Talents Czech
- České dráhy, a.s.
- CitiBank
- Úřad práce v Praze, Ostravě, Brně a celá řada dalších úřadů práce
- Úřad vlády České republiky
- Ministerstvo vnitra ČR
- Hospodářská komora ČR

3.2.8.6. Stanovisko národního licenciáta

Dle stanoviska národního licenciáta je zahrnutí konceptu ECDL jako obsahového standardu vzdělávání v oblasti práce s osobním počítačem správným krokem. *“Dochází tak k posunu a ke sladění standardů základního stupně počítačové gramotnosti v ČR s principy uznávanými Evropskou komisí a mnoha zeměmi EU.”* [11] Při nasazení konceptu ECDL národní licenciát bere v úvahu zkušenosti renomovaných vzdělávacích institucí, které mohou objektivně zhodnotit jednotlivé vývojové trendy na poli počítačové gramotnosti za posledních patnáct let [11].

Základní zkušenosti lze shrnout do následujících bodů [11]:

- Průměrná úroveň počítačové gramotnosti v ČR stoupá.
- Úroveň počítačové gramotnosti v populaci není homogenní, nýbrž odpovídá obvyklému Gaussovu rozdělení, tj. majorita ve společnosti je doplněna o dvě velmi málo a velmi dobře vzdělané minority.
- V období hospodářské konjunktury je relativně vysoká zaměstnanost, a proto rekvalifikační kursy navštěvují vesměs osoby z dolní části sociálního spektra tj. osoby s nejnižší (často nulovou) počítačovou gramotností a osoby často s nižším stupněm vzdělání, často i s malým obecným potenciálem pro získávání teoretických znalostí a s nízkým stupněm induktivního myšlení. V období hospodářské krize se struktura frekventantů rekvalifikací pravděpodobně částečně pozmění, nikoli však zásadně.

3.2.8.7. Úspěšnost ECDL testů

K roku 2007 se ECDL testování zúčastnilo 7 miliónů osob po celém světě, k začátku roku 2009 se pak ECDL testování zúčastnilo už více než 9 miliónů osob. ECDL testování si své příznivce v ČR získává spíše pozvolna, přesto počet osob otestovaných v průběhu posledních let není zanedbatelný. V České republice bylo k 17.3.2010 ECDL zaznamenáno 47 483 uchazečů o mezinárodně uznávaný certifikát počítačové

gramotnosti. Bylo vydáno 19 492 ECDL Certifikátů a 16 435 Osvědčení ECDL Start [8]. Tabulka viz. Příloha č.2.

“V České republice se ECDL testování dosud účastnilo přibližně 0,44 % populace, což z pohledu penetrace konceptu mezi obyvatelstvem řadí ČR na průběžné 36. místo na světě.“ [7] Pro srovnání lépe než Česká republika je na tom Rakousko s 5 %, Maďarsko s 3,5 % nebo Slovensko s 0,6 % zúčastněné populace. Na prvním místě v žebříčku ECDL testování je Irsko s 11 % zúčastněných obyvatel. [7]

Následující statistické údaje zřetelně ukazují, že ECDL testy jsou svojí obtížností přiměřené úrovni počítačové gramotnosti české populace. Z údajů je zřejmé, jakou úspěšnost testů ECDL je možné očekávat u průměrného testovaného uchazeče s přihlédnutím na rozdělení do tří věkových skupin a dále dle dosažené úrovně vzdělání. [11]

Tab. 2 Úspěšnost uchazečů

Podle dosaženého vzdělání	Podle věkové skupiny	Úspěšnost testu z modulů 2, 3,4 a 7 pro získání osvědčení ECDL Start (na 1. pokus)	Úspěšnost testu ze všech modulů pro získání ECDL certifikátu (na 1. pokus)
bez rozlišení	bez rozlišení	63,50%	66,60%
bez rozlišení	do 20 let	63,00%	67,20%
bez rozlišení	20 až 50 let	68,40%	67,90%
bez rozlišení	nad 50 let	42,10%	47,90%
VŠ	bez rozlišení	72,70%	80,40%
VŠ	20 až 50 let	80,00%	83,10%
VŠ	nad 50 let	53,00%	61,10%
nižší než VŠ	bez rozlišení	61,10%	63,20%
nižší než VŠ	do 20 let	63,00%	67,20%
nižší než VŠ	20 až 50 let	65,50%	63,20%
nižší než VŠ	nad 50 let	36,90%	38,30%

Zdroj: [11]

Na první pokus získá některý z mezinárodních ECDL dokladů přibližně 65 % testovaných osob. Osvědčení ECDL Start získá průměrně na první pokus 63,5 % a

ECDL certifikát 66,6 % testovaných osob. Celková úspěšnost se významně liší nejen v závislosti na stupni dosaženého vzdělání uchazečů, ale také na jejich věku. Celkově nejúspěšnější jsou lidé s vysokoškolským vzděláním ve věku 20 až 50 let, ti dosahují úspěšnosti nad 80 %. Lidé ve věku nad 50 let ve své úspěšnosti oproti mladším generacím testovaných osob značně zaostávají. Tento rozdíl je především zapříčiněn v jejich už pozdějším věku seznamování se s počítačovou problematikou. [7] *“Nicméně právě tito lidé ve vyšším věku by počítačové gramotnosti, chtěli-li na trhu práce uspět, měli věnovat velkou pozornost. Jsou to totiž často právě oni, kdo jsou ohroženi ztrátou zaměstnání, a bez potřebných znalostí a dovedností při práci s počítačem, jsou pak jejich šance na získání nového zaměstnání v dnešní době výrazně omezené.”* [7] Úspěšnost uchazečů u závěrečných ECDL testů nebude pravděpodobně vždy 100 %, a to zejména na první pokus. *“Z principu věcí je ale také možné považovat za úspěch složení byť jediného vybraného dílčího ECDL testu, neboť každý test obsahově odpovídá jedné z tématických oblastí ECDL Sylabu (modulu). Tento dílčí úspěch může každý testovaný účastník kurzu doložit mezinárodně platným ECDL indexem, ve kterém jsou potvrzeny pouze kladné výsledky testů z jednotlivých modulů.”* [11]

4. Závěr

Dříve byla pojmem gramotnosti chápána schopnost číst a psát. V dnešním světě se tyto dispozice pokládají již za samozřejmé, avšak samotný obsah pojmu gramotnosti se dále rozvíjí a přetváří s kulturou a společností. V posledních desetiletích dochází k převádění pojmu gramotnosti i do jiných oblastí lidské činnosti. Současná společnost klade vysoké požadavky na schopnost orientovat se ve stále rostoucím množství informací, tyto informace hodnotit a efektivně využívat. Z tohoto pohledu bývá označována současná společnost za společnost informační. Za samotnou gramotnost jedince, řadícího se do informační společnosti a dobře orientujícího se v ní, lze pak považovat gramotnost informační.

Počítačová gramotnost je pojem podřízený informační gramotnosti a jeden z předpokladů k dosažení její dobré úrovně. S prudkým vývojem v oblasti informačních technologií v posledních desetiletích 20. století rostl i tlak k definování pojmu počítačové gramotnosti a stanovení objektivního rámce konkrétních znalostí a dovedností, které má počítačově gramotný jedinec ovládat. Jako řešení v období devadesátých let přišel evropský koncept ECDL. Ten předkládá standardizovaný proces testování počítačové gramotnosti a mezinárodně uznávanou, certifikátem úspěšného uchazeče dokládanou, kvalifikaci v oblasti práce s počítačem.

Evropská unie si je vědoma rostoucí hodnoty, kterou dispozice počítačovou gramotností v nové informační společnosti představuje, a tak se koncept ECDL pod koordinací Evropské unie rychle stává standardem nejen napříč samotnou unií, ale získává si zájem ze strany dalších států i za hranicemi unie.

V roce 1999 se koncept ECDL dostává do České republiky a vstupuje do školské, podnikové i komerční struktury vzdělávání v oblasti práce s počítačem. Testování uchazečů v České republice je prováděno sublicenciátem společností CertiCon a.s., která získala toto oprávnění od národního nositele licence občanského sdružení ČSKI.

V České republice působí 158 akreditovaných testovacích středisek a na 284 testovacích místnostech, které splňují normy stanovené ECDL-Foundation. Tato čísla dále stoupají, jelikož do akreditačního řízení vstupují stále nové potencionální střediska i místnosti. Testování uchazečů ECDL je dostupné na celém území České republiky, převážně je testováno v Praze, ale i menších měst nevyjímaje. Nejběžnějším druhem akreditovaného testovacího střediska u nás je komerční subjekt podnikající v oblasti ICT. Dále jsou velmi rozšířeným druhem i školská testovací střediska zasazená do prostředí převážně středních a vysokých škol. Do konceptu ECDL v České republice se zapojily mnohé významné instituce ze státní i veřejné sféry. [16, 8]

Ze studia dalších údajů týkajících se nasazení konceptu ECDL České republiky vyplývá, že počítačová gramotnost obyvatelstva stoupá. Samotné ECDL testování si získává své příznivce spíše pozvolna a dosud se jej zúčastnilo přibližně 0,44 % obyvatelstva. V České republice bylo k 17.3.2010 ECDL zaznamenáno 47 483 uchazečů o certifikát. Bylo vydáno 19 492 ECDL Certifikátů a 16 435 Osvědčení ECDL Start. Na první pokus získá některý z mezinárodních ECDL dokladů přibližně 65 % z testovaných osob. Nejúspěšnější jsou lidé s vysokoškolským vzděláním ve věku 20 až 50 let, ti dosahují úspěšnosti nad 80 %. Lidé ve věku nad 50 let ve své úspěšnosti oproti mladším generacím testovaných osob značně zaostávají a jsou to tak právě oni, kteří by úrovni své počítačové gramotnosti měli věnovat zvýšenou pozornost. [11, 7]

5. Seznam literatury

1. Asociace knihoven vysokých škol České republiky. *Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice: doporučující materiál Asociace knihoven vysokých škol ČR* [online]. Praha: Odborná komise IVIG AKVŠ ČR, 2008 [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://knihovny.cvut.cz/ivig/koncepce.pdf>>.
2. DOMBROVSKÁ, M. a LANDOVÁ, H. a TICHÁ, L. *Informační gramotnost – teorie a praxe v ČR* [online]. Národní knihovnická revue, 2004, roč. 15, č.1, s. 7-18. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html>>. ISSN 1214-0678.
3. DOMBROVSKÁ, M. *Informační gramotnost z hlediska veřejné politiky* [online]. Ikaros, 2003, roč. 7, č. 5. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/1340>>. ISSN 1212-5075.
4. DOMBROVSKÁ, M. *Informační gramotnost: funkční gramotnost v informační společnosti* [online]. Inforum, 2002. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.inforum.cz/archiv/inforum2002/prednaska37.htm>>.
5. DOSTÁL, J. *Rozvoj informační gramotnosti a celoživotním vzdělávání* [online]. Rozvoj ICT kompetencí pedagogických pracovníků Olomouckého kraje pomocí e-Learningu, 2009. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.ictkompetence.upol.cz/dokumenty/clanky_z_konferenci/dostal_j_c_lanek_usti_n_l.pdf>.
6. DOSTÁL, J. *Informační a počítačová gramotnost – klíčové pojmy informační výchovy* [online]. In Infotech 2007 – moderní informační a komunikační technologie ve vzdělávání, Olomouc: Votobia, 2007. s. 60-65. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <http://nazornost-ucebni-pomucky.xf.cz/informacni_gramotnost.pdf>. ISBN 978-80-7220-301-7.
7. ECDL-CZ autorský kolektiv, *ECDL slaví 10 let v ČR*. Interní dokument ECDL-CZ. 2009. 3s.
8. ECDL Czech Republic. *Oficiální stránky konceptu ECDL v České republice* [online]. [cit. 2010-3-10]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ecdl.cz/>>.
9. ECDL Foundation. *Oficiální stránky ECDL Foundation* [online]. [cit. 2010-3-10]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ecdl.com/>>.

10. HAINES, M. a HARROCKS, G. *Health Information Literacy and Higher Education: The King's College London Approach* [online]. 2004. [cit. 2010-3-2]. Dostupné na World Wide Web: <http://archive.ifla.org/IV/ifla70/papers/016e-Haines_Horrocks.pdf>.
11. CHÁBERA, J. *Doporučení rozsahu vzdělávání*. Interní dokument ECDL-CZ. 2009. 5s.
12. JONÁK, Z. *Informační gramotnost, schopnost orientovat se ve světě informací – JAK a KDE ji získat?* [online]. Daidalos informační server pro knihovníky. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://daidalos.ff.cuni.cz/prilohy/skolnik/ssic09.php>>. ISSN 1213-1482.
13. LANDOVÁ, H. *Informační gramotnost – náš problém(?)* [online]. Ikaros, 2002, roč. 6, č. 8. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/1024>>. ISSN 1212-5075.
14. MARVANOVÁ, E. *Programy informační gramotnosti v zahraničí* [online]. Sdružení knihoven ČR. 2006 [cit. 2010-3-2]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.sdruk.cz/sec/2006/sbornik/2006-2-147.pdf>>. ISBN 80-86249-41-7.
15. SAK, P. *Počítačová gramotnost a způsoby jejího získávání* [online]. Lupa - Server o českém Internetu, 2006. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.lupa.cz/clanky/pocitacova-gramotnost-zpusoby-ziskavani/>>.
16. ŠTĚPÁNKOVÁ, O., et al. *S počítačem do Evropy*. 2. vydání. Brno: Computer Press, 2007. 152 s. ISBN 978-50-251-1844-3.
17. UNIE, Evropská. *Doporučení Evropského Parlamentu a rady o klíčových kompetencích* [online]. Metodický portál RVP, 2007. [cit. 2010-2-25]. Dostupné na World Wide Web: <http://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/1140/priloha_1.pdf>. ISSN 1802-4785.

6. Přílohy

Příloha č.1

Tabulka prvků informační gramotnosti

Informační gramotnost	Vizuální gramotnost	Mediální = komunikační gramotnost	Počítačová gramotnost	Digitální gramotnost	Síťová gramotnost
Informačně gramotná osoba:	Vizuálně gramotná osoba má:	Mediálně gramotná osoba má:	Počítačově gramotná osoba má:	Digitální gramotnost je:	Síťově gramotná osoba má:
Uznává, že přesné a úplné informace jsou podstatou racionálního rozhodování					
Má potřebu získávat informace					
Formuluje otázky na základě informačních potřeb					
Identifikuje potenciální informační zdroje					Vědomosti o dosahu a využití globální sítě informačních zdrojů a služeb
Rozvíjí úspěšné strategie vyhledávání					Má znalosti systému, pomocí kterého jsou informace na síti vytvářeny, spravovány, zpřístupňovány
Přístupuje ke zdrojům informací		Schopnost přístupu			Umí získat specifické druhy informací ze sítě využíváním řady nalezených pomůcek
Vyhodnocuje informace	Schopnost porozumět a užívat zobrazení	Analyzovat		Schopnost porozumět	
Třídí informace pro praktické využití		Shromáždit informace vedoucí k určitým závěrům	Schopnost vytvořit a zpracovat dokumenty a data pomocí softwaru	Využívat informace v mnoha různých formátech z rozsáhlé oblasti počítačových zdrojů	Umí zpracovávat informace ze sítě kombinováním různých zdrojů, rozšiřuje je nebo zvyšuje význam informací v konkrétních podmínkách
Integruje nové informace do existujícího souboru znalostí	Včetně schopnosti myslet, učit se a vyjadřovat se v pojmech zobrazení				Užívá informace ze sítě k analyzování a řešení pracovních a osobních záležitostí a získanými službami zvyšuje kvalitu svého života

Zdroj: [14]

Příloha č.2

Stav testování v ČR k 17.3.2010

	počet
vydaných indexů ECDL	47483
uchazečů o ECDL Certifikát přihlášeno k prvnímu testování	144
uchazečů o ECDL Certifikát v procesu testování	10823
vydaných ECDL Start osvědčení od ČSKI	16435
ECDL Certifikátů vydaných od ČSKI	19492
vyhlášených termínů testování testovacími středisky	118
proběhnutých termínů testování	11271
provedených testů	263636
akreditovaná testovací střediska a pobočky	158
testovací střediska a pobočky v akreditačním řízení	4
akreditované testovací místnosti	284
testovací místnosti v akreditačním řízení	8
akreditovaní testéři	470
testéři v akreditačním řízení	28

Zdroj: [8]